

CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

11.

SYSTÉMY VNITŘNÍ KONTROLY V BEZPEČNOSTNÍCH SBORECH

ivn.bilek@emil.cz

ivn.bilek@vsci.cz

KONTROLA BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

- Kontrola činnosti organizace a jejích pracovníků
 - vnější
 - vnitřní
- Stížnosti na chování a úřední postup pracovníků organizace
 - podpůrná úprava vymezená správním řádem a kontrolním řádem
 - některé bezpečnostní sbory jsou vyňaty z působnosti těchto zákonů – upravuje zvláštní zákon nebo vnitřní předpis
- Postup při prošetřování a řešení podezření z protiprávního jednání
 - řízení ve věcech služebního poměru (kázeňské řízení)
 - řízení o přestupcích
 - disciplinární řízení

VNITŘNÍ KONTROLA BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

- Vnitřní kontrolní systém bezpečnostních sborů zpravidla zahrnuje:
 - kontrolu hospodaření se svěřeným státním majetkem a prostředky (finanční kontrola)
 - kontrolu činnosti, dodržování postupů, pravidel, vnitřních předpisů a zákonů v bezpečnostním sboru (obecná kontrola)
 - prošetřování stížností na jednání, chování a úřední postup příslušníků a zaměstnanců bezpečnostního sboru
 - šetření podezření z protiprávního jednání a přípravu podkladů pro rozhodování v kázeňském či disciplinárním řízení
 - spolupráci s ostatními bezpečnostními sbory, orgány činnými v trestním řízení a orgány státní správy a samosprávy při prevenci protiprávních jednání příslušníků a zaměstnanců bezpečnostního sboru
 - interní audit

FINANČNÍ KONTROLA

- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů
- Vedoucí orgánu veřejné správy je povinen zavést a udržovat vnitřní kontrolní systém, který
 - vytváří podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy,
 - je způsobilý včas zjišťovat, vyhodnocovat a minimalizovat provozní, finanční, právní a jiná rizika vznikající v souvislosti s plněním schválených záměrů a cílů orgánu veřejné správy,
 - zahrnuje postupy pro včasné podávání informací příslušným úrovním řízení o výskytu závažných nedostatků a o přijímaných a plněných opatřeních k jejich nápravě.

FINANČNÍ KONTROLA

- Vymezení postavení a působnosti složek, útvarů, vedoucích a zaměstnanců k zajištění řídicí kontroly a interního auditu
 - stanovení rozsahu pravomocí a odpovědností při nakládání s veřejnými prostředky
 - oddělení pravomocí a odpovědností zejména ve vztahu k výběrovým řízením, uzavírání smluv apod.
 - provádění záznamů o všech operacích a kontrolách a vedení příslušná dokumentace
 - přijímání veškerých nezbytných opatření k ochraně veřejných prostředků apod.
- Všichni vedoucí zaměstnanci orgánu veřejné správy jsou v rámci vymezených povinností, pravomocí a odpovědností povinni zajistit fungování vnitřního kontrolního systému
- jsou povinni podávat vedoucímu orgánu veřejné správy včasné a spolehlivé informace o výsledcích dosahovaných při plnění stanovených úkolů, o vzniku významných rizik, o závažných nedostacích v činnosti orgánu veřejné správy a o přijímaných a plněných opatřeních k jejich nápravě
- na výkon finanční kontroly v rámci vnitřního kontrolního systému orgánu veřejné správy se nevztahují procesní pravidla tohoto zákona
- v rámci vnitřního kontrolního systému Bezpečnostní informační služby je vykonávána finanční kontrola; tato kontrola se však nevztahuje na hospodaření s majetkem zvláštního charakteru

INTERNÍ AUDIT

- Uvnitř orgánu veřejné správy zajišťuje interní audit funkčně nezávislý útvar, případně k tomu zvlášť pověřený zaměstnanec, organizačně oddělený od řídicích výkonných struktur
- Interní audit je nezávislé a objektivní přezkoumávání a vyhodnocování operací a vnitřního kontrolního systému orgánu veřejné správy, které zjišťuje, zda
 - právní předpisy, přijatá opatření a stanovené postupy jsou v činnosti orgánu veřejné správy dodržovány
 - rizika vztahující se k činnosti orgánu veřejné správy jsou včas rozpoznávána a zda jsou přijímána odpovídající opatření k jejich vyloučení nebo zmírnění
 - řídicí kontroly poskytují vedoucímu orgánu veřejné správy spolehlivé a včasné provozní, finanční a jiné informace
 - provozní a finanční kritéria
 - zavedený vnitřní kontrolní systém je dostatečně účinný, reaguje včas na změny ekonomických, právních, provozních a jiných podmínek
 - dosažené výsledky při plnění rozhodujících úkolů orgánu veřejné správy poskytují dostatečné ujištění, že schválené záměry a cíle tohoto orgánu budou splněny

AUDITOR

- Zákon č. 93/2009, o auditorech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- § 13a Profesní skepticismus auditora
 - Statutární auditor při provádění povinného auditu zastává postoj, který obnáší kritické myšlení, všímavost a citlivost na okolnosti, které by mohly ukazovat na možnou nesprávnost způsobenou chybou nebo podvodným jednáním, a kritické posuzování důkazních informací, a to nezávisle na své dřívější zkušenosti s poctivostí a integritou vedení účetní jednotky, u které provádí povinný audit, a osob pověřených jejím řízením; statutární auditor zastává tento postoj zejména při přezkumu odhadů vedení účetní jednotky

PROŠETŘOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ

- Podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, účinného od 1. ledna 2006, mají být stížnosti proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, které spadají do působnosti správního řádu, šetřeny příslušnými správními orgány způsobem upraveným v tomto zákoně, pokud správní řád neposkytuje jiný prostředek ochrany
- pro vyřizování stížností, na které se správní řád nevztahuje, by měly být vydány odpovídající interní předpisy pro vyřizování stížností.

OBEČNÁ ÚPRAVA ŘEŠENÍ STÍŽNOSTÍ

- Stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li tento zákon jiný prostředek ochrany
 - stížnost lze podat písemně nebo ústně
 - stížnost se podává u toho správního orgánu, který vede řízení
 - stížnost musí být vyřízena do 60 dnů
 - stížnost důvodná nebo částečně důvodná
 - bezodkladná opatření k nápravě
 - vyrozumění stěžovatel bude jen tehdy, jestliže o to požádal.
- Má-li stěžovatel za to, že stížnost, kterou podal u příslušného správního orgánu, nebyla řádně vyřízena, může požádat nadřízený správní orgán, aby přešetřil způsob vyřízení stížnosti.

PŘESTUPKY

- Projednání přestupků příslušníků bezpečnostních sborů náleží k projednání služebnímu funkcionáři bezpečnostního sboru
- viz § 4 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti z přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů:

„Podle jiných zákonů se projedná jednání, které má znaky přestupku, dopustí-li se jej

a) příslušník bezpečnostního sboru,

b) osoba podléhající vojenské kázeňské pravomoci, nebo

c) osoba během výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence.“

KÁZEŇSKÉ A DISCIPLINÁRNÍ ŘÍZENÍ

- Kázeňské řízení a řízení o přestupku je vedeno s příslušníkem bezpečnostního sboru podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- viz § 186 a následující
 - za kázeňský přestupek lze uložit kázeňský trest
 - písemné napomenutí
 - snížení základního tarifu až o 25 % na dobu nejvýše 3 měsíců
 - odnětí služební medaile
 - odnětí služební hodnosti (propuštění ze služebního poměru)
 - za přestupek lze uložit písemné napomenutí, pokutu, propadnutí věci, nebo zákaz činnosti
- Disciplinární řízení je vedeno v případě porušení právních předpisů občanským zaměstnancem
- viz např. § 55 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů
 - *Zaměstnavatel může výjimečně pracovní poměr okamžitě zrušit jen tehdy porušil-li zaměstnanec povinnost vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem*
 - méně závažné jednání lze vytknout

PROCESNÍ VNITŘNÍ PŘEPIS

- Vnitřní předpis bezpečnostního sboru upravuje způsob činnosti při prošetřování podnětu, zejména:
 - zahájení, výkon a realizaci výsledků obecné kontroly
 - postup kontrolního útvaru při získávání údajů
 - o činnosti příslušníků a zaměstnanců inspekce
 - o činnosti v inspekci
 - vyhodnocování profesních pochybení
 - postup při vyřizování podání
- Vymezení forem obecné kontroly:
 - systémová kontrola, kdy se posuzuje a vyhodnocuje naplňování svěřené působnosti, realizace předmětu činnosti a plnění úkolů stanovených organizačním součástem
 - tematická kontrola, kdy je předmětem této kontroly určitá, tematicky vymezená část činnosti kontrolované osoby
 - kontrola přijatých opatření, kdy je kontrolována adekvátnost, efektivnost a včasnost provedení opatření přijatých k nápravě nedostatků, zjištěných předchozími kontrolami
 - kontrolní průzkum, kdy jsou vyhodnocovány základní informace o činnosti kontrolované osoby

OPATŘENÍ K PŘEDCHÁZENÍ PROTIPRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

- Propracovaná organizační struktura
- Jednoznačně vymezené vztahy podřízenosti a nadřízenosti
- Závazný systém vnitřních předpisů navazující na zákonnou úpravu
- Všeobecně přijatý a vymahatelný Etický kodex
- Analýza korupčních rizik a interní protikorupční program
- Funkční orgány vnitřní kontroly
- Inovativní přístupy a využívání technických prostředků
- Pravidelné namátkové kontroly v tematických blocích

INTERNÍ PROTIKORUPČNÍ PROGRAM

- Dokumenty přijímané státními organizacemi a organizačními složkami státu
 - vycházejí ze Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014
 - schválená usnesením vlády ze dne 16. ledna 2013 č. 39, ve znění usnesení vlády ze dne 22. května 2013 č. 381 a usnesení vlády ze dne 13. listopadu 2013 č. 851
 - Vládní koncepce boje s korupcí na roky 2015 až 2017
 - schválená usnesením vlády ze dne 15. prosince 2014 č. 1057 a usnesení vlády ze dne 21. prosince 2015 č. 1077 k aktualizaci Rámcového resortního interního protikorupčního programu
 - Vládní koncepce boje s korupcí na roky 2018 až 2022
 - schválená usnesením vlády ze dne 17. prosince 2018 č. 855

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

- Organizační součástí Policejního prezidia je Odbor vnitřní kontroly
 - ředitel odboru je přímo podřízený policejnímu prezidentovi
 - působnost OVK PP vůči všem organizačním součástem a článkům PP a útvarům s celostátní působností
 - vykonává metodickou a supervizní činnost vůči ostatním útvarům vnitřní kontroly PČR
- V krajských ředitelstvích PČR jsou zřízeny odbory vnitřní kontroly, která se člení na pracoviště
 - působnost mají vůči KŘP a všem útvarům, zřízeným v jeho rámci

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR

- Pracoviště kontroly a stížností je organizačním článkem generálního ředitelství v přímé působnosti generálního ředitele, kterému je vedoucí pracoviště kontroly a stížností přímo podřízen
 - zabezpečuje realizaci kontrolního systému generálního ředitelství
 - organizuje a koordinuje kontrolu plnění úkolů HZS krajů, Záchranného útvaru HZS ČR a SOŠ PO a VOŠ PO
 - kontroluje plnění povinností stanovených právními předpisy, interními akty řízení a organizačními normami, nebo úkolů uložených na jejich základě zaměstnancům
 - metodicky řídí kontroly generálního ředitelství, HZS krajů a Záchranného útvaru HZS ČR,
 - koordinuje vlastní kontrolní činnost ve vztahu k ostatním subjektům kontrolního systému resortu a příslušným ministerstvům nebo jiným správním úřadům vykonávajícím kontrolu výkonu státní správy HZS ČR
 - vykonává veřejnosprávní kontrolu v rozsahu a za podmínek stanovených právními předpisy, interními akty řízení ministerstva vnitra a generálního ředitelství
 - vede centrální evidenci stížností a peticí došlých na generální ředitelství, podílí se na jejich vyřizování a zpracovává statistická hlášení

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR

- Generálnímu řediteli VS ČR je podřízen náměstek pro bezpečnost a kontrolu, který přímo řídí odbor kontroly
 - oddělení stížností a oddělení prevence
 - provádí plánované i operativní kontroly
 - prošetřování stížností a podnětů
 - finanční a majetková kontrola
- oddělení prevence a stížností vazebních věznic, věznic a detenčních ústavů
 - odpovídá za plnění úkolů na úseku stížností a oznámení
 - prověřuje podezření z trestné činnosti vězněných osob dle § 12/2c) tr. řádu
 - ve spolupráci s Policií ČR se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody
 - provádí prevenci na úseku nežádoucích jevů
 - vyhodnocuje poznatky týkající se vnitřní bezpečnosti věznice

CELNÍ SPRÁVA ČR

- § 5 zákon č. 17/2012 Sb. : „*Vnitřní činnosti*

Generální ředitelství cel prošetřuje prostřednictvím speciálního inspekčního útvaru podezření z protiprávního jednání celníků nebo občanských zaměstnanců spočívající v porušování povinností vyplývajících ze služebního nebo pracovního poměru“

- Samostatný odbor 050 GŘC Vnitřních činností
 - oddělení 501 Inspekce, metodiky a prevence a 502 Vnitřní kontroly
 - přímo podřízené generálnímu řediteli Generálního ředitelství cel
 - jeho součástí jsou čtyři referáty (Brno, Ostrava, Plzeň, Hradec Králové)
 - provádí operativní kontroly a inspekční šetření
 - prošetřuje přestupky spáchané celníky a občanskými zaměstnanci
 - zabývá se dodržováním zákonů a vnitřních aktů
- vnitřní kontrolní činnosti konají i další odborné útvary např. Celní odbor, Odbor daní, Odbor dohledu apod.

GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

- Oddělení vnitřní kontroly je přímo podřízeno řediteli inspekce
- má postavení pověřeného orgánu podle § 12/2i) trestního řádu
 - prověřuje podezření ze spáchání trestného činu příslušníka a zaměstnance GIBS
 - předkládá státnímu zástupci návrh na zahájení trestního stíhání příslušníka a zaměstnance GIBS
- prošetřuje podněty a stížnosti na příslušníky a zaměstnance GIBS
- zpracovává podklady pro rozhodování služebních funkcionářů v kázeňském, disciplinárním a přestupkovém řízení
- provádí obecnou i tematickou kontrolu v útvech GIBS

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA

- Posláním vnitřní kontroly je zamezit aktivitám, které jsou neslučitelné s postavením a fungováním BIS, nepřipustit ohrožení její bezpečnosti, zneužití a únik informací, odhalovat porušování vnitřních předpisů a upozorňovat na případné nedostatky a chyby ve využívání prostředků v oblasti materiálního, technického a administrativního zázemí.
- Má postavení pověřeného orgánu podle § 12/2 f) trestního řádu
 - prověřuje podezření ze spáchání trestného činu příslušníka BIS
 - předkládá státnímu zástupci návrh na zahájení trestního stíhání příslušníka BIS
- Útvary přímo podléhající řediteli zpravodajské služby
 - inspekce
 - odbor vnitřní bezpečnosti
 - skupina interního auditu

Úřad pro zahraniční styky informace

- Organizace, úkoly a činnost útvaru vnitřní kontroly není zveřejněna
- Postavení pověřeného orgánu podle § 12/2g) trestního řádu
 - prověřuje podezření ze spáchání trestného činu příslušníka ÚZSI
 - předkládá státnímu zástupci návrh na zahájení trestního stíhání příslušníka ÚZSI

KRITICKÉ FAKTORY

- Kromě celní správy není vnitřní kontrola uzákoněna a je ponechána „lidové“ tvořivosti
- Implementace nových prvků na základě možné politické objednávky a podle momentálního prostředí
- Snahy o centralizaci vnitřní kontroly – odporuje principu subsidiarity
- Tendence k atomizaci – rozdrobení odpovědnosti a odbornosti
- Vnitřní kontrola se často zaměřuje s působením orgánům činných v trestním řízení

ZDROJE

- Zákony a dostupné interní předpisy
- Webové stránky organizací

ZKUŠEBNÍ OKRUHY

Systemy vnitřní kontroly v bezpečnostních sborech

- Systém vnitřní kontroly Policie ČR a HZS
- Systém vnitřní kontroly Vězeňské služby a Celní správy ČR
- Postavení a úkoly vnitřní kontroly GIBS
- Postavení a úkoly interního auditu
- Právní úprava šetření stížností